

قدرت انحصار در صنعت بانکداری و بیمه گری

مؤلف:

دکتر جعفر يوسفی

انتشارات اندیشه فاضل

سرشناسه	: یوسفی، جعفر، ۱۳۵۸ -
عنوان و نام پدیدآور	: قدرت انحصار در صنعت بانکداری و بیمه‌گری/ مؤلف جعفر یوسفی.
مشخصات نشر	: تهران: اندیشه فاضل، ۱۴۰۴.
مشخصات ظاهری	: ۱۴۲ ص.
شابک	: ۹۷۸-۶۲۲-۷۴۱۹-۵۵-۹
وضعیت فهرست نویسی	: فیپا
موضوع	: بانک و بانکداری -- ایران -- نمونه‌پژوهی
موضوع	: Banks and Banking -- Iran -- Case studies
موضوع	: بانک و بانکداری -- بیمه‌گری -- ایران -- نمونه‌پژوهی
موضوع	: -- Insurance business -- Iran -- Case Banks and banking studies
موضوع	: بیمه بانکی -- ایران -- نمونه‌پژوهی/ studies
موضوع	: Bank insurance -- Iran -- Case studies
موضوع	: HG۳۲۷۰/۲
رده بندی کنگره	: ۳۳۲/۱۰۹۵۵
رده بندی دیویی	:
شماره کتابشناسی ملی	: ۱۰۰۳۳۷۶۸

www.andishe-fazel.ir

تهران، میدان انقلاب، خیابان کارگر جنوبی، ابتدای خیابان روانمهر، کوچه دولتشاهی
پلاک ۱ واحد ۴ تلفن: ۶۶۹۵۴۰۱۸ - همراه: ۰۹۱۲۱۹۷۹۹۷۰

قدرت انحصار در صنعت بانکداری و بیمه‌گری

نویسنده	دکتر جعفر یوسفی
ناشر	اندیشه فاضل
نوبت چاپ	اول - ۱۴۰۴
شمارگان	۱۰۰۰ نسخه
قیمت	۲۰۰۰۰ تومان
شابک	۹۷۸-۶۲۲-۷۴۱۹-۵۵-۹

کلیه حقوق این اثر برای ناشر محفوظ است.

هرگونه کپی‌برداری و تهیه جزوه از متن کتاب، استفاده از طرح روی جلد و عنوان کتاب جرم است و متخلفان طبق قانون حمایت از حقوق مؤلفان، مصنفان و هنرمندان تحت پیگرد قانونی قرار می‌گیرند

تقدیم به:

روح بلند پدرم

روح بلند سردار ایرانی، سردار دل‌ها، فرمانده دلاور و سرباز ولایت حاج قاسم سلیمانی

مادرم که عاشقانه محبت را بر من تمام کرد

همسرم دریای بیکران عشق و فداکاری

فرزندان دلبندم، امیدبخش جانم هادی و مانی

برادرم نورالدین

و خواهرم که همواره در زندگی یاور و معشوق من بودند.

تقدیر:

با سپاس فراوان از اساتید فرهیخته‌ام

جناب آقای دکتر مهدی مرادی

جناب آقای دکتر سید یوسف حاج اصغری

جناب آقای دکتر رستم قره داغی

که در طول مدت تحصیل دکتری با راهنمایی‌ها و نظرات ارزشمندشان روشن‌گر راه من بودند. از درگاه ایزد
منان مجد و عظمت روزافزون را برایشان آرزومندم.

فهرست

۱- فصل اول.....	۱۱
۱-۱- مقدمه.....	۱۲
۲-۱- تعریف مسئله و ضرورت تحقیق.....	۱۳
۳-۱- سئوالات تحقیق.....	۱۵
۴-۱- جامعه آماری، روش و ابزار گردآوری اطلاعات.....	۱۶
۵-۱- روش تحقیق.....	۱۶
۶-۱- سیمای صنعت بانکداری در ایران.....	۱۶
۷-۱- سیمای صنعت بیمه در ایران.....	۱۷
۸-۱- ساختار تحقیق.....	۱۷
۲- فصل دوم.....	۱۹
۱-۲- مقدمه.....	۲۰
۲-۲- مبانی نظری.....	۲۰
۱-۲-۲- عناصر بازار.....	۲۰
۲-۲-۲- مکتب ساختارگرایی (S.C.P):.....	۲۲
۳-۲-۲- مکتب شیکاگو- یو.سی.ال.ای:.....	۲۵
۴-۲-۲- مکتب رفتارگرایی:.....	۲۷
۵-۲-۲- مکتب ورود (منازعه):.....	۲۷
۶-۲-۲- تعریف قدرت بازاری.....	۲۸
۷-۲-۲- دیدگاه های مختلف راجع به علل بروز انحصار و قدرت بازاری:.....	۲۸
۸-۲-۲- موانع ورود.....	۳۱
۹-۲-۲- علل موانع ورود:.....	۳۳

۳۵.....	۱۰-۲-۲- قدرت بازاری و شاخص سودآوری
۳۸.....	۳-۲- قدرت بازاری شاخص لرنر
۴۲.....	۲-۳-۲- قدرت بازاری شاخص رفاه از دست رفته
۴۵.....	۳-۳-۲- قدرت بازاری شاخص تمرکز
۴۵.....	۴-۳-۲- قدرت بازاری شاخص پائندرو
۴۷.....	۵-۳-۲- ارزیابی شاخص های قدرت بازاری
۴۷.....	۶-۳-۲- روش های کسب، استمرار و اعمال قدرت بازاری
۴۸.....	۷-۳-۲- سایر جنبه های قدرت بازاری
۵۳.....	۳- فصل سوم
۵۴.....	۱-۳- تاریخچه بانکداری
۵۴.....	۱-۱-۳- جایگاه نظام بانکی در اقتصاد
۵۵.....	۲-۱-۳- کارکرد بانکداری
۵۵.....	۳-۱-۳- بانکهای تجاری و نحوه فعالیت آنها
۵۶.....	۲-۳- رقابت در بانکداری خرد
۵۶.....	۱-۲-۳- سنجش رقابت و ساختار بازار
۵۷.....	۲-۲-۳- ساختار-رفتار-عملکرد (SCP)
۵۷.....	۳-۲-۳- قابلیت رقابت
۵۸.....	۴-۲-۳- معیارهای مستقیم رقابت
۵۹.....	۳-۲- پایگاه بانکر
۵۹.....	۴-۳- بانکداری و ثبات سیستم بانکداری
۶۱.....	۵-۳- روش شناسی و مدل های موجود
۶۱.....	۱-۵-۳- روش های تعادل
۶۸.....	۶-۳- مدلسازی شبکه بانکداری انحصاری با استفاده از CVE
۷۱.....	۴- فصل چهارم
۷۲.....	۱-۴- مقدمه

۲-۴	سهم بازار بانک ها در ایران.....	۷۲
۳-۴	ساختار بازار و اهداف تحقیق.....	۷۴
۴-۴	سند چشم انداز ۱۴۰۴ ایران.....	۷۶
۱-۴-۴	طرح ساماندهی اقتصادی.....	۷۶
۲-۴-۴	طرح سند چشم انداز بیست ساله.....	۷۷
۳-۴-۴	تصویب سند در مجمع تشخیص مصلحت و ابلاغ.....	۷۸
۴-۴-۴	متن سند چشم انداز.....	۷۸
۵-۴-۴	عملکرد شاخص رشد اقتصادی.....	۷۹
۶-۴-۴	عملکرد شاخص رشد تورم.....	۷۹
۷-۴-۴	عملکرد شاخص تحولات ارزی.....	۸۰
۸-۴-۴	عملکرد بازار کار و اشتغال.....	۸۰
۹-۴-۴	عملکرد شاخص بهره وری.....	۸۱
۱۰-۴-۴	عملکرد شاخص کاهش نابرابری و توزیع درآمد.....	۸۱
۱۱-۴-۴	عملکرد شاخص سیاست خارجی.....	۸۲
۱۲-۴-۴	اندازه دولت.....	۸۳
۱۳-۴-۴	رتبه بندی عملکرد برنامه های پنج ساله در محورهای اصلی.....	۸۳
۵-۴	مدل توسعه یافته.....	۸۴
۶-۴	آمار توصیفی.....	۹۰
۷-۴	نتایج تجربی.....	۹۷
۱-۷-۴	نتایج برای نمونه کامل ۱۳۸۰ تا ۱۳۹۹.....	۹۸
۲-۷-۴	فرضیه حدس.....	۹۹
۳-۷-۴	فرضیه ناهمگونی گروهی.....	۹۹
۴-۷-۴	فرضیه حدس.....	۱۰۳
۵-۷-۴	فرضیه ناهمگونی گروهی.....	۱۰۳
۸-۴	بحث و بررسی.....	۱۰۵

۹-۴	نتیجه مطالعات در صنعت بیمه	۱۰۷
۹-۴-۱	ورود و خروج جدید	۱۰۷
۹-۴-۲	مدل پایه	۱۰۸
۹-۴-۳	درجه تبانی	۱۱۰
۹-۴-۴	هدف شرکت های بیمه متقابل	۱۱۱
۹-۴-۵	نتایج برآورد	۱۱۱
۹-۴-۶	نتایج تجزیه و تحلیل اساسی	۱۱۳
۹-۴-۷	علل پیشرفت در رقابت	۱۲۰
۵	فصل پنجم	۱۲۳
۵-۱	مقدمه	۱۲۴
۵-۲	خلاصه اقدامات صورت گرفته	۱۲۴
۵-۳	جمع بندی نتایج	۱۲۶
۵-۳-۱	نتایج بخش بانکداری	۱۲۶
۵-۳-۲	نتایج بخش بیمه	۱۲۷
۵-۴	پیشنهادهای تحقیق	۱۲۸
۵-۴-۱	پیشنهادهای اصلی تحقیق	۱۲۸
۵-۴-۲	پیشنهادهای فرعی تحقیق	۱۲۹
۵-۴-۳	پیشنهادهای برای مطالعات آتی	۱۲۹
۶	منابع	۱۳۱

چکیده

رقابت‌پذیری در صنعت بیمه و بانکداری یکی از مهم‌ترین ابزارهای رسیدن به رشد اقتصادی مطلوب و توسعه پایدار در کشورهاست. مطالعه ساختار بازار این دو صنعت مهم مالی به‌ویژه در کشورهای درحال توسعه که اغلب از نظام مالی بانک محور برخوردارند، می‌تواند به سیاست‌گذاران و برنامه‌ریزان کشورها کمک کند تا این دو صنعت را به سمت رقابتی شدن هدایت کنند. زیرا وجود بازار مالی رقابتی در اقتصاد هر کشوری، تخصیص بهینه منابع مالی را در پی داشته و موجب شکوفایی، رشد و توسعه مناسب اقتصادی آن خواهد شد. اما چنانچه بازار مالی از درجه انحصاری بیشتری برخوردار باشد و در نتیجه قدرت بازاری در این بازارها حاکم باشد، تخصیص منابع مالی به بخش‌های مختلف اقتصادی بهینه نبوده و از کارایی نظام مالی کاسته خواهد شد؛ لذا باتوجه به تأکید ماده ۱۰ قانون برنامه چهارم مبنی بر ایجاد فضای رقابتی و سالم و به‌دور از انحصار در سیستم بانکی کشور، اندازه‌گیری درجه قدرت بازاری یا درجه رقابت‌پذیری، به‌منظور بهبود کارایی نظام بانکی در جهت نیل به اهداف توسعه و رشد تولید ملی و همچنین به‌منظور دستیابی به اهداف چشم‌انداز ۱۴۰۴ و رسیدن به جایگاه اول اقتصادی منطقه، بررسی وضعیت قدرت بازار در شبکه بانکی کشور از اهمیت بسزایی برخوردار خواهد بود. به‌منظور ارزیابی میزان قدرت بازاری و تعیین درجه انحراف صنایع از رقابت یکی از این روش‌ها، استفاده از مدل‌های اقتصادسنجی است. مدل‌های تعادل یکی از کاربردی‌ترین مدل‌های اقتصادسنجی جهت اندازه‌گیری قدرت بازاری ارائه داد، در این کتاب با استفاده از متدولوژی مدل‌های تعادل، قدرت بازاری طی سال‌های ۱۳۸۰-۱۳۹۹ در صنعت بیمه و بانکداری کشور محاسبه خواهد شد. باتوجه به اندازه قدرت بازاری، ساختار بازارها تعیین خواهد گردید.

کلیدواژه‌ها: قدرت بازاری، کشش حدسی، شاخص لرنر، تمرکز بازار